

Page: 2

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 1351 cm2



1 / 5

Kam in s čim vlagati za nova delovna mesta, ne prazne zidove

Državne naložbe morajo biti ekonomsko upravičene, kar je bilo doslej v Sloveniji redko, opozarjajo ekonomisti

F MONIKA WEISS, JURE UGOVŠEK,
NOVICA MIHAJLOVIČ
finance@finance.si

»S krožišči in pločniki zagotovo ne bomo naredili preboja.« pravi prvi človek državne razvojne SID banke Sibil Svilan. Slovenija - tako država kot zasebni vlagatelji - mora najti nov učinkovit razvojni investicijski model, ki ga sicer iščejo vse evropske države. Prava smer se nakazuje z naložbami, kot jih napoveduje nov lastnik Aerodroma Fraport, ob državnih, kot so naložbe v infrastrukturo, pa lahko le upamo, da se projekti ne bodo razbohotali (oziroma bili predmet preiskav o korupciji) kot denimo TEŠ 6 oziroma avtoceste.

Učinkovite naložbe v zadnjih tednih postajajo prava mantra evropskega izhoda iz krize. Potem, ko je guverner avstrijske centralne banke Ewald Nowotny pred tedni poudaril, da evrskega območja iz krize ne bodo povlekli ukrepi Evropske centralne banke, temveč investicije, so se o njih pogovarjali tudi na minulem srečanju evropskih finančnih ministrov. Na ecofinu so se ministri strinjali, da mora EU v želji po okrepitvi konkurenčnosti in potenciala za gospodarsko rast spodbujati infrastrukturne naložbe.

V mislih imajo spodbujanje področja raziskav in razvoja ter inovacij, digitalnega gospodarstva, energetske in transportne infrastrukture, socialne ter tudi okoljske infrastrukture. Ob tem so ministri poudarili, da nujni prvi pogoj ostajajo strukturne reforme, saj bo le tako mogoče ustvariti za naložbe prijazno okolje, same naložbe pa morajo biti preudarne, in ne razsipne.

Rešitev za Slovenijo?

Kar nekaj vode je na ta mlin steklo tudi v Sloveniji. V zaslšanju pred matičnim odborom pred imenovanjem za finančnega ministra je k bolj preudarni državni porabi pozval Dušan Mramor. »Parki in vodnjaki, ki jih z evropskim denarjem postavljajo občine, imajo enkratni učinek na BDP. Ta sredstva bi morali usmeriti v projekte, ki bi povečevali prihodnjo gospodarsko rast,« je dejal.

Na včerajšnjem posvetu v državnem svetu za oživitve in razvoj slovenskega gradbeništva pa so govorniki ob omembi vloge države

in njenih naložb poželi aplavz. Nekdanji šef AUKN Marko Golob je denimo zagovarjal tezo, da ni res, da je država omejena s finančnimi sredstvi pri zagonu velikih javnih investicijskih projektov. »Križa v gradbeništvu je simptom strateške zblojenosti države,« pravi Golob. Hidroelektrarne na spodnji Savi, tretja razvojna os in drugi tir so projekti, ki bi jih država morala spodbujati. A ekonomisti, bančniki in tudi (državni) statistiki se z njegovo logiko ne strinjajo. Kot rečeno, država denarja nima, poleg tega pa ga mečemo stran, če ga ne vlagamo v projekte z visoko dodano vrednostjo.

Surs ob tem svari

Iz Statističnega urada RS (Surs) so v prejšnjih dneh v zvezi z državnimi naložbami prihajala svarila. »Država nima denarja za nikakršne naložbe! Razen seveda, če povečamo primanjkljaj - ki pa ga moramo zmanjšati,« opozarja Andrej Flajs, vodja oddelka za nacionalne račune na Sursu.

Pri naložbah svetuje previdnost tudi Svilan, ki na tem področju v Sloveniji vidi več pomembnih težav. katerih?

1. Lotevamo se ekonomsko neupravičenih naložb: Ena glavnih težav je, da izvajamo oziroma smo v zadnjih letih izvajali naložbe, ki niso ekonomsko upravičene in katerih financiranje je v celoti na plečih države. »Ekonomsko upravičene so tiste investicije, ki vračajo vplačani vložek. V Sloveniji pa takih nimamo oziroma jih imamo zelo malo. Imeli smo strašen cikel investicij - recimo v letih 2007, 2008 je bilo investicij za 25 odstotkov BDP. A kje se to pozna? Kje se nam danes vrača nazaj?« se sprašuje Svilan.

Naj omenimo podatek državnega statističnega urada, ki kaže, kako so državne naložbe pri nas predvsem »promotorke« konkretnih političnih ambicij, ne pa gospodarskih ciljev in doseganja multiplikativnih učinkov: v prvih devetih mesecih letos, torej pred občinskimi volitvami, je šlo iz državnega proračuna v občine za naložbe 226 milijonov evrov, v istem času lani (ni bilo volitev) pa 85 milijonov evrov. Ker v državnem proračunu ni privarčevanih nobenih sredstev za vlaganje oziroma za potrebno soudeležbo pri evropskih sredstvih, država povečuje primanjkljaj in se dodatno zadolžuje.



Obseg državnih investicij je odvisen od uskladitve z ministrstvom za finance. Kaže pa, da bomo uspeli ohraniti investicije na ravni zadnjih dveh let.

■ Tako meni državni sekretar na ministrstvu za infrastrukturo Klemen Grebenšek.

Page: 2

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 1351 cm2

2 / 5

2. Nimamo zasebnih vlagateljev: Po Svilanu se pri nas pričakuje, da bo vse delala država - od razvoja investicijskih projektov do financiranja. »Mi moramo pridobiti zasebne vlagatelje, ki lahko zagotovijo med 20 in 30 odstotki lastnih sredstev ter imajo svoje razvijalce projektov. Takih pri nas ni! Pri nas vsi pričakujejo, da bo projekte najprej razvila in nato še sfinancirala država. A to ne gre,« pravi in dodaja, da je nujen in temeljni pogoj za privabljanje vlagateljev stabilno poslovno okolje, kar Slovenija ni (spreminjajoča se zakonodaja, davčna politika), in jasen razvojni model, ki pa ga prav tako nimamo.

Zadnji podatek Banke Slovenije denimo kaže, da imajo slovenska podjetja na računih pri bankah »naloženega« 4,62 milijarde evrov denarja, kar je denimo za milijardo več kot konec leta 2008. A podjetja ne vlagajo, kar verjetno lahko pripišemo negotovemu okolju.

3. Nerazvojni model moramo nadomestiti z razvojnimi: Slovenija po Svilanu potrebuje nov razvojni model, o kate-

rem bi se morali pogovarjati na vseh ravneh in doseči konsenz. »Nikakor ne moremo biti za vse! Če karikiram: ne moremo vlagati v omrežje za hitri vlak prek Slovenije in hkrati dograjevati avtoceste. Treba je smotrno določiti prioritete. Zdaj denimo nekateri Slovenijo vidijo kot prvo državo z električnimi avtomobili, kar je sicer vprašljivo, a če bi to določili kot naš razvojni cilj, bi bilo odločilno in prioritavno vlagati v elektroomrežje,« razlaga Svilan. Pri tem opozarja, da je Slovenija zaradi stanja v proračunu (imamo primanjkljaj in nič privarčevanega denarja) na slabšem kot evropske države s presežkom, zato bi moral biti poudarek na privabljanju zasebnih vlagateljev.

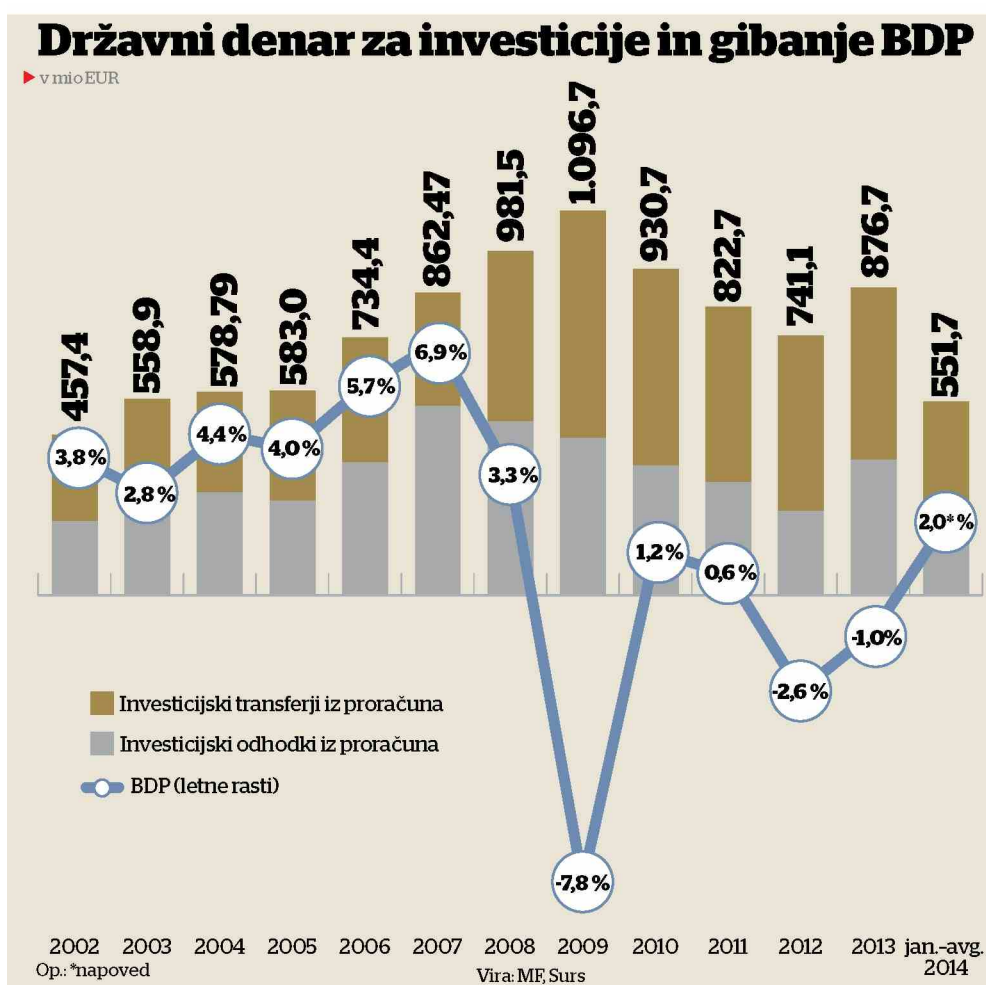
»Pametna se mi zdi denimo ideja Sandija Češka, da bi država denar od prodaj državnega premoženja morala dajati v poseben sklad in iz njega financirati razvojne naložbe,« dodaja Svilan, razpravo o smeri razvoja pa bi morali odpreti čim prej.



”

Slovenija je zaradi stanja v proračunu (imamo primanjkljaj in nič privarčevanega denarja) na slabšem kot evropske države s presežkom, zato bi moral biti poudarek na privabljanju zasebnih vlagateljev. Pri nas vsi pričakujejo, da bo projekte najprej razvila in nato še sfinancirala država. To ne gre. Temeljni pogoj za privabljanje vlagateljev sta stabilno poslovno okolje, kar Slovenija ni, in jasen razvojni model.

■ Sibil Svilan, predsednik
uprave SID banke



Page: 2

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 1351 cm2

4 / 5



200 milijonov evrov naložb Luke Koper

■ Luka Koper do leta 2020 načrtuje skupno za 200 milijonov evrov naložb v pristaniško in spremljevalno infrastrukturo.

■ Med drugim načrtujejo gradnjo potniškega terminala, podaljšanje prvega pomola, poglobljanje pristanišča, nove vhode v pristanišče, povezovalne poti in skladišča v luki in podobno.

■ Velik del načrta razvoja pristanišča do leta 2020 sloni na pričakovanju izgradnje drugega tira med Koprom in Divačo.



Dars bo iz leta v leto stopnjeval naložbe

Načrtovane naložbe Darsa (večinoma vzdrževanje, obnova in gradnje novih odsekov avtoceste):

■ 2014 - 98,5 milijona evrov (doslej so dosegli 21 odstotkov za letos načrtovanih naložb)

■ 2015 - 152,7 milijona evrov

■ 2016 - 194,7 milijona evrov

Poleg tega se pričakujejo še naložbe na lokalni ravni za obnovo cest. Kot je pred mesecem dni za Finance pojasnil Boštjan Tušar iz Tovarne asfalta Črnuče (www.finance.si/8809829), se v obdobju pred lokalnimi volitvami proizvodnja asfalta poveča za okoli 30 odstotkov. Ceste, ki so jih župani želeli obnoviti, so v predvolednih kampanjah pred objektivno odprli, tako da je pričakovati upad podobnih naložb. Tušar svari, da bo leta 2016 že spet suša v gradbeništvu, saj bo porabljen denar iz evropskih skladov.



Novi lastnik Aerodroma v nove naložbe

■ Nemški Fraport je pred dvema tednoma na svoji spletni strani objavil, da išče idejne rešitve za optimizacijo terminala na Letališču Jožeta Pučnika, saj je ta premalo pretičen. »Reorganizacija terminala ne bo dolgoročna rešitev, to bo Fraport moral narediti z novim terminalom,« je pred dobrim tednom dni pojasnil Zmago Skobir, šef Aerodroma.

Lani je sicer uprava želela v sklopu gradnje novega potniškega terminala vložiti v 57 milijonov evrov vreden projekt, a naložb zaradi nasprotovanja manjšinskih delničarjev niso izpeljali.



Za železnice letos 360 milijonov

■ Letos je iz državnega proračuna za posodabljanje železniške infrastrukture namenjenih približno 360 milijonov evrov.

■ Rekonstrukcija, elektrifikacija in nadgradnja proge Pragersko-Hodoš naj bi bile končane do konca prihodnjega leta, projekt pa je ocenjen na 341 milijonov evrov. Druga faza projekta Pragersko-Hodoš je ocenjena na 144,3 milijona evrov.

■ Modernizacija proge Divača-Koper je ocenjena na 194 milijonov evrov, od tega je 68,1 milijona evropskih sredstev.

■ Ob tem so predvideni še nadgradnja odseka Dolga Gora-Poljčane (28,6 milijona evrov), nadgradnja odseka Slovenska Bistrica-Pragersko (26,8 milijona evrov), projekt ERMTS/ETCS na koridorju D (47,1 milijona evrov) ter gradnja omrežja GSM-R (117 milijonov evrov).



Po TEŠ 6: teže bo zbirati za megaprojekte

■ Pričakovati je, da se bodo velike naložbe po eksploziji stroškov pri gradnji TEŠ 6 zaradi finančno šibkega HSE umirile, vseeno pa jih ne gre v celoti izključevati, sploh potem, ko je GEN Energija prevzela Hidroelektrarne na spodnji Savi. Tako je še prejšnja vlada v sklepu o načinu umeščanja hidroelektrarn na srednji Savi v prostor predvidela za 1,33 milijarde evrov javnih in zasebnih naložb. Do zdaj je bilo za projektiranje in pripravo projekta porabljenih 9,4, letos jih bo 5,45 milijona evrov. Investicijski cikel bo - če bo vse šlo po načrtih - pravi zamah dobil leta 2017, ko poznavalci pričakujejo prvo gradbeno dovoljenje in ko naj bi stekla večja gradbena dela. Preostale naložbe, kot so denimo drugi blok jedrske elektrarne Krško, hidroelektrarne na Muri ter plinovod Južni tok, so pod vprašajem oziroma zelo oddaljene.



Na kanalizacijo in podobno pozabite

■ Ekonomist Jože P. Damijan je v eni izmed svojih kolumn v Weekendu opozoril na velika vlaganja v zgradbe in objekte, ki naš BDP že pol leta rinejo v nebo. »Uradno ne vem, kaj se skriva za temi številkami, toda javna skrivnost je, da gre za naložbe v lokalno komunalno infrastrukturo, torej za ceste, krožišča, vodovode, kanalizacije in čistilne naprave ter še kaj. Torej županji na veliko gradijo lokalno infrastrukturo. S katerim denarjem? Z evropskim na podlagi lastnega in državnega sofinanciranja.«

Da tega zdaj ne bo več toliko, so pred mesecem dni opozorili tudi na Umarju (www.finance.si/8810255). Težava vlaganj v komunalno je, da prinašajo le kratkoročno rast. Naložbe v opremo, s katero se potem proizvajajo in tudi prodajajo izdelki in storitve, pa lahko zagotovijo rast tudi dolgoročno.